

İMGE ÖYKÜLER Atölyesi

Attilâ Şenkon

Imge Öyküler Atölyesi'ne gönderilen öyküleri bu sayıdan itibaren ben değerlendireceğim.

Aynı denizlerde, aynı beklentilerle seyretmiş biri olarak, öykünün sularına yelken açan yazar adaylarının yüreklerindeki kanat seslerini duyabiliyorum. İki ay arayla yayımlanan bir dergiye öykü gönderip sonucunu beklemenin ne sancılı bir şey olduğunu iyi bilirim. Ne ki bu süreç (sabrın sınanması yani) öykü eğitiminin olmazsa olmaz bir parçasıdır aslında. Öykü sabır isteyen bir türdür çünkü. İğneyle kuyu kazma; sözcükleri, hatta noktalama imlerini bile bir kuyumcu titizliğiyle seçerek kullanma sanatıdır. Aceleye gelmez kısacası, boyacı küpü değildir. Üretim aşamasındaki bu titizliğin, okunma, (benim durumumda) değerlendirme sırasında da gösterilmesinden yanayım ben. Hele ki değerlendirilecek bu öyküler, yazma heveslisi yeni bir yazarın kaleminden çıkmışsa sağlıklı, nesnel bir sonuca varabilmek için büsbütün titizlenilmesi gerekmez mi? Bir de dergiye gönderilen öykü sayısının yüzü aştığını eklersem bu işin ciddiyeti ve güçlüğüne anlarsınız sanırım. Yakındığım düşünülmesin, dileğim bu sayının daha da artması elbette.

Değerlendirme ölçütlerimin başında, bu uğraşın olmazsa olmazı dil yer alacak hiç kuşkusuz. Yazmaya niyetlenen bir kişinin kullandığı dilin kurallarını bilmemesi, ben yaptım oldu biçiminde bozmaya kalkışması (cin olmadan adam çarpması) bağışlanabilir mi? Türkçeyle ilgili bir panelde, Türkiye'de yayımlanmış altmış beş farklı yazım kılavuzu olduğunu duyunca kulaklarıma inanmamıştım. Neredeyse kişi başına bir kılavuz düşecek... Bu kılavuzların ilke birliği edip ortak bir görüşü savunduklarını sanmayın sakın. Her birinin bileşik sözcüklerin yazımından dil bilgisine, noktalama imlerinin kullanım yerlerinden söz dizimine uzanan kendine özgü değişik kuralları var. *Imge Öyküler* dergisinin dizgi, benimse çalışma masamın üzerinde Dil Derneği'nin ve Adam Yayınları'nın yazım kılavuzlarının durduğunu söylersem, ürünlerinizin dili konusunda nasıl uzlaşabileceğimizin ipucunu da vermiş olurum.

Okuyacağım öykülerin içerik, kurgu ve biçimlerine ilişkin değerlendirmeleri yayımlarken öykülerin adlarını açıkça yazacak, öykücülerin adlarını ve soyadlarını tıpkı benden önce Nemika Tuğcu'nun izlediği yöntem gibi ayrıç içinde yalnızca baş harflerini kullanarak belirteceğim. Atölyede birlikte çalışıldıktan sonra olgunlaşarak yayımlanabilir niteliğe ulaşan bir öykünün sahibi ise yazın dünyasına adı, soyadı, özgeçmiş ve fotoğrafı ile tanıtılacak zaten. Öykü adları açıkça yazıldıktan sonra, öykücülerin ad ve soyadlarının gazetelerde utanç verici bir suç

işlemiş insanlara uygulandığı biçimde baş harfleriyle verilmesine ne gerek var diye soranlara, yıllar önce Füzûzan ve Selim İleri'nin birbirlerinden habersiz "Piyano Çalabilmek" adını taşıyan iki ayrı öykü yazdıklarını hatırlatmak yeterli bir yanıt olabilir mi acaba?

Tek öykü yerine birkaç öykü göndermenizin yazıdaki yetkinliğinizi görebilmem açısından yararlı olabileceğini; yapıt(lar)ınızı iletirken özgeçmiş ve bir fotoğrafınızı eklemeyi unutmamanızı da anımsattıktan sonra çalışmaya koyulabiliriz artık.

Öykü denizinin sularına yelken açan genç öykücüler, rüzgârınız bol ola...

"Torba ve Büst" ile (G.A.)

Çöpten dünyasında, hayali dostlarıyla yaşayıp giden şizofren öykü kişinin Perihan Toprak'ın hüznünlü öyküsünü etkilenerek okudum. Son bölüme, yani olayı özel televizyon kanallarının felaket tellalı ağzıyla özetleyen o gazete haberine neden gerek duyduğunuzu ise anlayamadım. Karşısındaki kişi dinlediğini anlamamış gibi anlattığını açıklamaya kalkışıp fıkranın tadını kaçıranlar vardır hani. Sizinki de öyle olmuş. Nasıl kıydınız bu güzelim öyküye? Öykünün hemen başındaki "ikamet" sözcüğünün kullanımı yanlış. "Hediyelerin bulunduğu yer" olabilir belki. "Enteresan" yerine, 'ilginç' ya da 'şaşırtıcı'yı önersem, ne dersiniz? Sizin öykünüzde de rastladığım yaygın bir yanlış da burada düzeltmek istiyorum. 'Bir şeyi' değil, 'bir şeye' boş verebiliriz ancak. Yani "dolunayı falan boşver" in doğrusu "dolunaya falan boş ver" olacak. Edip Cansever, benim de sevdiğim bir şair. Sizi de etkilediği, öykünün başında (neredeyse tamamını) kullandığınız şiiri ile "Torba ve Büst" e esin kaynağı olduğu belli. Giriş alıntısı olarak son üç dize yeterli bence. Gazete haberi bölümünü çıkararak öykünüzü uyarılarım ışığında gözden geçirdikten sonra yeniden gönderir misiniz?

"İki Kadın" ile (F.Ö.E.)

"İki Kadın" ı oluşturan "Hüzünkadın" da, "Huzurkadın" da dile duyarlı bir 'ustakadın' ın kaleminden çıkmış. Öykünüzü severek okumakla birlikte, bitirdiğimde bir boşluk hissettim. Kimi önemsiz ayrıntılara çok geniş yer vermiş (Narin'in, otobüse binen iki genç kızın kendi aralarındaki konuşmaya kulak misafiri oluşu), kimi önemli konulara ise şöyle bir dokunup geçmişsiniz. Öykünün sonundaki boşluk biraz da bu dengesizlikten kaynaklanıyor. Öykü kişisi küçük kızın, yetişkinlerin bile tanım bulmakta zorlandığı 'postmodernizm' e getirdiği yoruma bayıldım. Özgeçmişinizdeki ödüller, sizin daha iyi ürünler vermiş ve verebilecek yetkinlikte bir öykücü olduğunuz kanısını uyandırdı bende. Daha derin işlenmiş, yeni öyküler bekliyorum sizden.

"Televizyon", "Yeni Bir Yaşamın Şafağı", "Satılık Değildir" ... ile (M.G.)

Değerlendirilmesi için altı öykünüzü göndermişsiniz. Benzer sorunları içerdikleri için ben yalnızca üçüne değineceğim. "Televizyon", şu günlerde internet yoluyla elden ele dolaşan kı-

sacık, duyarlı bir ‘hikâye’nin neredeyse kopyası. Okuyup etkilenmiş olmanız doğal, ama kendi öykünüzde kullanırken işin dozunu kaçırmışsınız. Özgürlük, özgünlüğün sınırlarını biraz fazla zorlamış. “Yeni Bir Yaşamın Şafağı” adlı öykünüzde “pazar günü”, “temmuz ayı” diye yazmışsınız. Ne gerek var gün ve yıl sözcüklerine? Kedi hayvanı, elma meyvesi, papatya çiçeği diyor musunuz? (Son günlerde televizyon ekranının sağ üst köşesinde ansızın beliren “Bu Bir Reklamdır” uyarısı da benzer bir nedenle deli ediyor beni. Bu yazıyı görmesem, tramplenden itiş kakış denize atlayan mor, sevimli, bir o kadar da masum yaratıkların heyecanla izlediğim polisiye filme değil, beni kredi kartı kullanarak alışveriş yapmaya kışkırtan bir bankanın reklamına ait olduklarını anlamayacağım sanki. Böyle uyarılar, özel kanalların ana haber bültenlerinde kullanılsa keşke. Doğum günlerinde hep aynı sayıda mum söndüren bir şarkıcının, artık kendini bile inandırmakta zorlandığı, yaşına ilişkin yalanları; ünlü bir mankenle yaptığı kaçamağı kameraları kırarak örtbas etmeye çalışan kart zampananın yakası açılmamış küfürleri; güzelliğinden ötürü her konuda ahkâm kesme hakkını elde ettiğini sanan şımarık bir kadının zırvaları arasına sıkıştırılmış ciddi memleket sorunlarına “Bu Bir Haberdir” uyarısıyla dikkat çekilse fena mı olur?) “Satılık Değildir”, ötekilerin arasında farklı bir duruşa sahip. Dili, kurgusu, biçimiyle kendini bulmuş bir öykü. Belki de yazdığınız en son öykünüzdür bu. Yazarak, okuyarak ilerlenen yazınsal yolun ara duraklarından biri. Biraz soluklandıktan sonra yola devam diyorum. Yazım kılavuzunu yol rehberi olarak yanınızda bulundurmanızda yarar var. Bileşik sözcüklerin, -mi ekinin ve -de bağlacının yazımındaki yanlışlar, aceleye gelmiş bir dizgiden kaynaklanmıyor ise, bağışlanamayacak kadar çok çünkü.

“Şıngır Mıngır Yaşamlar” ile (Z.G.)

Naciye ve küçük oğlu Haydar'ın Karşıyaka'ya yaptıkları vapur yolculuğu, bana Füzûzan'ın “Gecenin Öteki Yüzü” adlı öyküsünü anımsattı nedense. Sıcacık, içten, duyarlı bir öykü evreni kurmuşsunuz. Aynı vapurdaki varsıl çocuğun şımarıklıkları biraz abartılı olsa da inandırıcılıktan uzak değil. Bu bölümleri bir kez daha elden geçirmenizi istiyorum sizden. Bir de Naciye'nin köydeki yaşamını anlattığınız bölüme neden gerek duyduğunuzu merak ettim. Öykünün geri kalanına etkisi, katkısı olmayan, tam tersine konu bütünlüğünü zedeleyen yaklaşık iki sayfa uzunluğundaki bu bölümü kaldırırsanız da, öyküye “Vapurun sireni boğuk boğuk ötü birden.” diyerek başlasanız sizce de daha iyi olmaz mı?

“Dolmuş”, “Çıkar Ağzından Baklayı”, “Üzgünüm Gitmeliyim”, “Teyzem Bize Kaldı”, “Ah Baba Ah!” ... ile (M.K.)

“Bir Varmış Bir Yokmuş”, “Bir Aynılığın İlk Günü”, “Merak”, “Terk Edilmiş Kadınlar Duracağı” ... ile (E.Z.B.)

Aynı kentten gönderilen, birbirine eş zarflardan çıkan, aynı harf karakteri kullanılarak yazılmış, benzer dil yanlışlarına ve sorunlara sahip bu öyküleri birlikte değerlendiresim geldi. Bu bir oyun, bir şaka değilse, birlikte çalışan, yazdıklarını birbirlerine okuyan/okutan ve birbirlerinden çok etkilenen iki yazar adayı var karşımda. Yaşama aynı pencereden baktıkları da su götürmez bir gerçek. “Dolmuş”, diyaloglar üzerine kurulu bir öykü. Konuşmalar radyo oyunu havasından kurtulup yazı diline dönüşürse, birkaç yıl önce Semih Gümüş'ün başlattığı ‘genç öykücünün ağzını bıçak açıyor mu, açmıyor mu’ tartışmasına iyi bir yanıt olabilir belki. “Bir Varmış Bir Yokmuş” ölümün, yolculuğa çıkış olarak işlendiği fantastik, akıcı, sonunu merak ettiren ilginç bir öykü. Keşke kurguya gösterilen özen dile de gösterilseymiş. İsim-ad, mektep-okul, sene-yıl, vakit-zaman sözcüklerinin bir arada kullanılması dilin varlığını değil, savrukluğunun göstergesi olabilir ancak. “Merak” adlı öykünün başkişisi Hulki, “sözcüğün kelimenin tam karşılığı olmadığını” düşünebilir elbette. Kelimeyi, sözcüğe yeğleyebilir. Ama onu konuşturan, Hulki'nin dili durumundaki yazarın, üstelik aynı öyküde, hem sözcüğü hem de kelimeyi kullanması bağışlanamaz.

“Adamın Biri”, “Âlem Adamdır Benim Babam” ile (T.A.)

Öykülerinizin başına eklediğiniz mektupta, “Size iki öykümü ve CV'mi yolluyorum.” diye yazmışsınız. Türkiye'de, Türkçe yayımlandığını bildiğiniz bir yazın dergisine CV'nizi değil de özgeçmişinizi göndermiş olmanızı dilerdim. Unutmayın; kullandığınız dile özen gösterirseniz dil sizsiniz. Duyarsız davranırsanız, ne acı ki dilsizsiniz. Fransız yazınının yanı sıra, Türk yazınının yetkin kalemlerini de bol bol okumanızı önereceğim size. Ataç ile başlamaya ne dersiniz?

“Kelebek” ile (A.Ş.)

Farklı bir söyleme sahiptiniz. İki üç sözcükten oluşan kısacık tümcelerle sürükleyici bir anlatım sağlamışsınız. Kolay iş değil. “Geceden unutulmuş köpek havlamaları”, “Ayı pudralayan bulutlar”, “Buz yağdıran floresan ışığı” gibi hoş betimlemeleriniz var. Bütün bunların arasında “dans macabre” ne arıyor anlayamadım. Ulusça henüz ‘mortgage’in anlamını çözememişken bir de başımıza ‘dans macabre’ falan çıkarmayın ne olur.

“Eski Konaklar”, “Ev Hali - Evlilik Hali” ile (E.İ.)

Benzer sorun sizde de var. “Agresif” sözcüğü beni saldırganlaştırıyor. Bağışlayın lütfen. Bırakın büyük kentlerin ana caddelerini, kasabaların çıkmaz sokaklarındaki pastanelerin vitrinlerinde karşımıza çıkan ‘patiseri’ de aynı duyguyu yaratıyor bende. Tüylerim diken diken oluyor. Kanser bile, bu sözcüğün kente yayılmasından daha insafli yayılıyor insan bedenine. Özenti, aşâğılık kompleksi, bilinçsizlik sonucu kabul görüp kullanılmaya başlanan yabancı kökenli sözcükleri, bir yazın dergisine ürün gönderen öykücü adayının kalemine yakıştıramıyorum ben. (Bu değerlendirmeyi yazdığım günün hemen ertesinde, bir yazın dergisinde şöy-

le bir reklamla karşılaştım: “UCUZBOOK”. Bu melez Türkçe ucubeyi -sözcük demeye dilim varmıyor- kim yarattıysa pazarlarda domates satılan ahşap kasalardan birinin içine yerleştirdiği kitapların üzerinde değil de bir genel tuvaletin girişinde kullansaymış keşke! İmam böyle söylerse cemaat ne yapsın?)

“Bir Kahramanın Yazınsal Portresi”, “Isınan Kayalar” ile (İ.B.)

Denemeye yakın duran iki öykü göndermişsiniz. Yazılı iletişimde daha çok elektronik postanın yeğlendiği, posta kutularımıza kredi kartı ödentilerini anımsatanların dışında zarfın girmediği günümüzde, “Posta arabalarının kayar gibi gidişi. Torbaların içine tıkıştırılan zarfların sessiz iniltisi ve bir ucu yırtılınca zarfı tutan ele yayılan sıcaklık dalgası,” deyişiniz hoşuma gitti. Benim de içimi ısıttı doğrusu. Hani, “Birçok yazı ustası, yaşamlarının büyük bir bölümünü harfleri, heceleri, sözcükleri inceleyerek geçirmiştir,” diyorsunuz ya, ustalaşmak için sizin gereksinim duyduğunuz şey de tam bu işte.

“Dolabın İçinde Kalan” ile (Ö.Ç.), “Çiçek Palas Apartmanı” ile (A.K.), “Bir Çocuk Büyüsü” ile (H.Ç.), “Dönüş” ile (V.G.), “Ah Benim Deli Yanım” ile (A.K.G.)

Daha çok okunmalı, öykünün “Al eline kalemi, yaz başına geleni” olmadığını unutmadan yazmalısınız.

“Anlatamıyorum” ile (H.G.), “Oğlumun Babası” ile (M.G.), “Deprem” ile (A.Ç.Y.), “Tören de Vurgun” ile (C.İ.), “Kapı Yine Açık Kaldı” ile (L.Z.)

Öykü denizinde oldukça yol almışsınız. Derin sulara, öykü adasına doğru sağlam teknelerle ilerliyorsunuz. Yeni öykülerinizi heyecanla bekleyeceğim.

“Sen, Nergissos ve Ölüm” ile (T.Y.)

Öykünüz, gelecek sayıda yayımlanmak üzere sıraya kondu. Yazımın başında değindiğim ‘sabrın sınanması süreci’ farklı bir coşkuyla sürüyor sizin için. Özgeçmişinizi göndermişsiniz, fotoğrafınızı da bekliyoruz.

Ve...

“Dipsiz Kuyu”, “Yüreğimin Şişesi” adını taşıyan dosyaları ile Aylin Göke,

Roman bütünlüğünde tasarlanmış, ama birbirinden bağımsız da okunabilen öykülerden oluşuyor “Dipsiz Kuyu”. “Dipsiz Kuyu, masamda, sayfalarında taşıdığı yorgunlukla duruyordu,” diye bitirmişsiniz “İp”i. Yorulduğunuza değmiş. Elinize, emeğinize sağlık. Gençecik yaşınızda edindiğiniz dil duyarlılığı ve yazınsal birikiminizden ötürü yürekten kutluyorum sizi. Bu sayının yayımlanmaya değer öyküsünü “Dipsiz Kuyu”dan çekip çıkardım: “Sağır Oda Müziği”. “Her kâğıt parçasında başka bir düş yatar,” diyerek söyleyecek çok sözünüz olduğunun ipucunu veriyorsunuz. Size güveniyorum. Yüzümü kara çıkarmayın sakın. Olur mu?